

нављање поступка на штету окривљеног. У сваком случају указује на чињеницу да је овај други поступак ужих размера према законским одредбама и да је малоорожан у пракси. После класификације разлога на оне који представљају недостатке поступка и оне који очитују недостатке утврђивања чињеница аутор веома марљиво говори о сваком од ових разлога. Његово излагање се одликује изношењем истражених примера из праксе и једном фином анализом закона. Посебно треба скренути пажњу на она места у студији где К. Петерс говори о чињеницама, њиховом појму и класификацији с обзиром на смисао и сврху понављања кривичног поступка (в. табелу на стр. 71).

У последњем одељку аутор разматра пут понављања кривичног поступка, истичући да се он састоји из три етапе наиме стављања захтева за понављање поступка са којим започиње поступак за допуштање понављања, на који се надовезује поступак о основаности понављања и коначно следи поновни поступак у датој кривичној ствари (са или без главног претреса).

Вршећи анализу понашања лица овлашћених на подношење захтева за понављање кривичног поступка, на темељу истраживања у пракси аутор износи тврдњу да је окривљени у највећем броју случајева препуштен себи и помоћи браниоца.

Сваку од поменутих етапа аутор је изложио веома савесно, узимајући у обзир законска решења, теоретска схватања и стварност која се среће у пракси. У његовим критичким освртима, ставовима и предлозима за иновацију стално је присутна мисао о равнотежи између правде и правне сигурности у светлости хуманизма. Но, неизбежно је додати да су ове последње категорије, историјски условљене и различито схваћене, углавном камен многих неслагања.

Др Д. В. Димитријевић

Carl Gustav Cremer: UNTERSUCHUNGEN ZUR KRIMINALITÄT DER FRAU.
(Kriminalwissenschaftliche Abhandlungen — Band 7. Herausgeber: Prof. Dr. jur. Friedrich Geerds) Verlag Max Schmidt-Römhild. Lübeck, 1974.

Криминалитет жена је релативно мало истражен и недовољно проучен у криминологији, те је потпуно разумљив наш интерес за студију К. Г. Кремера, који настоји да нам презентира један покушај феноменологије овог криминалитета и да изнесе његове најважније етиолошке поставке. Оно што треба одмах истаћи о истраживањима овог аутора, то је његова марљивост, уздржаност и савесност. У овој студији нема неопрезних и пребрзих потеза и закључивања, мада има прилаза нарочито у методологији истраживања који изазивају сумњу у њихову оправданост и одрживост. Но, неопходно је и одређено поштовање ауторових схватања и оријентација.

У кратком уводном излагању аутор приписује недовољно проучавање криминалитета жена и извесну загонетност овог криминалитета његовом малом проценту са којим се јавља у општој суми криминалитета, као и мањем отпору који изазива у погледу његове антисоцијалности у поређењу са криминалитетом мушкараца. У овој тврдњи несумњиво има много истине, али она сигурно не казује и све када је реч о релативном запостављању истраживања криминалитета жена.

У области феноменологије аутор је поставио себи за задатак да у квантитативном погледу утврди обим криминалитета жена, наиме његов удео у укупној суми криминалитета и женског и мушког пола, а у квалитативном погледу да истражи и изнесе структуру криминалитета жена, имајући на уму поједина кривична дела посматрана са различитих становишта. Истраживања су просторно и законски ограничена на Савезну Републику Немачку с, тим што нужне екскурзије нису искључене. У

временском погледу истраживања су обухватила другу половину шездесетих година са извесним узимањем у обзир и каснијих података.

Што се тиче методе сазнања К. Г. Кремер се определио за схватање да је *криминалитет* свако кривично-противправно понашање, те да тако криминалитет жена представља свака женска повреда кривичног закона. Истраживања се заснивају на статистичким материјалима било да је реч о дугорочним било о краткорочним посматрањима. Коректуре се врше настојањем да се ближе одреде тајне бројке криминалитета, као и коришћењем у границама могућности података тзв. *self-reported-criminality*. Коначно била је неизбежна и поларизација криминалитета с обзиром на пол преступника, иако је указано да је у науци уопште узев ова поларизација спорна. Међутим, она је у склопу тематике ове студије оправдана.

Дугорочна посматрања, наиме од 1882. до 1971. године, омогућила су аутору да изнесе тврђњу о кретању квоте женског криминалитета од 20% до 12% у односу на укупну суму криминалитета. Међутим, он је коначно после корективних поступака ову квоту релативизирао на 20% до 25%, истичући да се у овим размерама не умањује битно могућност објашњења релативизиране квоте.

Када је реч о квалитативној структури женског криминалитета треба рећи да је К. Г. Кремер извршио обимна и савесна истраживања и пружио нам бројне резултате. Но, ми ћемо овде поменути само нека од њих. Тако он истиче да женски криминалитет налази своје тежиште у кругу имовинских деликата и то пре свега код крађа у трговинама и код превара, а исто тако и код побачаја. Одмах после ових недела долазе саобраћајни деликти. Ово би био аспект до кога долазимо независно од мушког криминалитета, а када се примене упоредна посматрања под углом различитих критеријума и наш преглед резултата постаје и богатији и разноврснији.

С овим бисмо напустили феноменолошки део студије и осврнули бисмо се на њен етиолошки део, имајући на уму неизбежну повезаност феноменологије и етиологије женског криминалитета. И одмах још нешто, аутор је деликатно уздржљив кад се ради о етиологији овог криминалитета, његова настојања не иду даље од дискусије о најважнијим етиолошким поставкама.

У својим етиолошким истраживањима К. Г. Кремер није прихватио научно разјашњавање феномена помоћу индуктивног закључка од посебних поставки до опште поставке (теорије), већ се одлучио за дедуктивни закључак од опште поставке до посебних поставки које треба емпиријским испитивањем да верифицирају читав систем разјашњавања до момента појаве доказа о фалсификовању, који нагони на одбацавање или измену прихваћене опште поставке. Овај прилаз и његова разрада у студији изазивају оправдане сумње у погледу његове правилности и сигурно је потребно да аутор изврши критичко преиспитивање овог методског прилаза.

Етиолошким истраживањима претходе два значајна питања у вези са криминалитетом жена, наиме женски криминалитет као *маскирани* и *етикетирани* криминалитет и проблематика некривичног девијантног понашања жена и њихов криминалитет. После овог етиолошка истраживања свргстана су под три велике хипотезе. Истаћићемо само њихове наслове. Положај жена у друштву и њихов криминалитет, — социолошке перспективе. Нормална и патолошка соматологија жена и њихов криминалитет, — размишљања о једној општој хипотези и делимичним хипотезама о соматски индицираном женском криминалитету. И на крају, *психичко понашање* жене и њен криминалитет, — соматопсихолошки и социолошки дводимензионални етиолошки модел и његова употребљивост.

Последње странице студије посвећене су сумирању резултата етиолошких истраживања. И још једном бисмо истакли одмереност и скромност аутора, јер он закључује да су његови напори у наслону на истакнуте поставке за разјашњење женског криминалитета били усмерени на

сагледавање употребљивих *ослонаца* за једно верифицирано истраживање. Са своје стране додали бисмо, да је аутор у феноменолошком делу успео да нам пружи обиље корисног материјала, а и резултата које не треба занемарити, док нам је у етиолошком делу разоткрио основицу за један критички прилаз етиологији женског криминалитета.

Др Д. В. Димитријевић

Morselli Emanuele — SCIENZA DELLE FINANZE — EDIZIONI CEDAM, Padova, 1975.

По одржаном последњем предавању, половином априла, на коме је величао дело Giuseppe Ricca-Salerno, „најславнијег научника јавних финансија у Италији прошлог века” и свог некадашњег претходника са универзитета у Палерму, проф. Морсели, након свог плодног радног века посвећеног финансијској науци — повукао се из активне наставе. Знаменит теоретичар, тражен предавач, иницијатор драгоцених финансијских зборника (*Storia della finanza pubblica*, и 12 књига; *Archivio finanziario*, годишњак), познат и у нашој финансијској литератури (в. Финансије, бр. 12/61), проф. Морсели свој растанак од катедре обележио је својеврсним подвигом: објавио је 47. издање свог уџбеника за комерцијалне техничке школе у Италији. О том приручнику вреди рећи пар речи, не стога што што је школски „бестселер”, него што је то прва публикација, која нам је допала руку, у којој је објављено најновије пореско законодавство у Италији.

Овај кратки курс, намењен почетницима, писан је јасним стилем и концизно (165 страна), није преоптерећен баластом теорије нити је заморан доктринама, па ипак он, непосвећеном у финансије, пружа могућност да се методски упозна са синтетичким приказом основних финансијских инструмената и са новим токовима у финансијској привреди.

Материја у књизи распоређена је у три поглавља. Прво и треће од њих намењени су теоријском излагању, на традиционалан начин, науке о државним расходима и партије о буџету (у Италији б. је „функционалан”) као и сагледавању институције јавног кредита. Поглавље, међутим, које нарочито привлачи пажњу читаоца је друго поглавље. Јер у њему је, на преко 70 страна, објашњен тек донети нови механизам опорезивања у Италији. Наиме, после дугих припрема и студија, тамо је, у 1973 и 1974, извршена „интегрална и дефинитивна” реформа пореског система. Са духом радикалне иновације, ревизија фискалног законодавства добила је свој сложени задатак. Њоме се имало остварити да се порези не само учине „једноставним и правичним”, што захтева већу меру „персонализације” њихове, него и подобни да буду ефикасан инструмент економске политике, као и медиј тешње сарадње између пореских власти државе и територијалних органа у циљу спречавања сукоба при спровођењу финансијске политике њихове. Све то тражило је суштинску и глобалну ревизију пореског кодекса из периода после рата. Тако је дошао до промена међу старим порезима: неки од њих су елиминисани и на њихово место уведени су нови порески облици, док су други само ретуширани и прилагођени новим условима у привреди, политици и друштву.

Иновација пореског система захватила је оба његова сектора, како непосредних тако и посредних пореза.

У домену директних пореза сада се налазе два „фундаментална” пореза: порез на доходак физичких лица и порез на доходак правних лица. Први од ових пореза допуњен је двама новим обавезним давањима: „локалним” порезом на доходак и порезом на пораст вредности некретнина. Порез на доходак физичких лица дошао је на место ранијег система реалних, цедуларних (на приход) пореза, са додатком у виду једног допунског прогресивног пореза (надпорезивање). Новим порезом